

BARÁTSÁG

Magyarország népei
kölcsonös megismerkedését szolgáló
havi folyóirat

Megjelenik minden hónap 15-én

Kiadó:

Filantróp Társaság

Budapest XI.,

Tas vezér utca 17. IV. 4.

A szerkesztőség vezetője:

Ember Mária

A kiadásért felel:

Mayer Éva

A szerkesztőség postacíme:

1519 Budapest, Pf. 452.

Telefonszáma:

165-5064 és 203-2858

Üzenethagyás és fax: 203-2858

Fogadóórak munkanapokon

délután 3 és 5 között

XI., Ulászló u. 18. fszt. 1.

Telefon: 371-0242

ISSN 1218-0149

Egyes szám ára: 50 Ft

Előfizetési díjak:

negyedévre 150 Ft

félévre 300 Ft

egy évre 600 Ft

Előfizethető a Barátság

cskek számláján: 20813402

OTP Budapest XI.,

Szent Gellért tér 3.

MNB szám: 11711034

Terjeszti a szerkesztőség,

a HÍRKER Rt. és

a Nemzeti HÍRKER Rt.

Nyomdai munkálatok:

Comp-Press Kft.

Felelős vezető:

Ibós Ferenc

ügyvezető igazgató

Címlapunkhoz

Az árchnélküli ikon karácsonya

„1989 Karácsony” – megrendítő, különös ikon ez, Péreli Zsuzsa gobelinművésznő alkotása, amely a romániai eseményekre közvetlen válaszként született: csillogó aranszállal szőtt kárpit közepén csillogó aranyos ikonborító, annak közepén szívszorító sötétség. Az Istenszülő és a Gyermekek arca helyén a végleg eltűnt szentség hiányának feketesége tátong. Nem emelkedhetünk fenséges arcképek szemlélésével a mennyei világba, lényünk és korunk rendezetlen elemei lehúznak. A lelkünket fogva tartó józan és kegyetlen hétköznapi banális tárgyai – *töltényhüvely, szög, kulcs, aprópénzek és lehallgatókészülék* – kusza csomókban, megszenteltelenítő módon akaszzkodnak rá az arannyal-ezüsttel megszőtt kárpitra. Az ikon a láthatatlan világ látható tanújelékeként tüemel a hívőket az érzékileg felfogható anyagi valóságon egy másik realitásba. Korunkon azonban nem fénylik át az idea, a dolgok szellemi arculata – sugallja Péreli ikonja, Isten arcmását már nem foghatjuk fel tekintetünkkel. A szellemi lényeg – bensőnkben őrzött örökrészünk – életünkben, személyiségünkben immáron nem ölt testet.

Ha saját korából merít ábrázolnivalót, Péreli Zsuzsa mindig *kritikai attitűddel* szól. Értéket, harmóniát a századelő békés, polgári miliőjének hangulatát árasztó régi, barna családi fotók alapján szőtt portréiban mutat fel. Idealizált „*családfotói*” pályájának első szakaszát, a hetvenes évek egészét meghatározzák: csendes hétköznapi boldogságot sugárzó házaspárok, kacéran kitekintő, imádnivaló színésznők csipkés kézelőben, tágra nyílt szemű gyerekcsoportok. Nem emlékezhetünk, mégis elfogódottsággal nézzük *dédapáink messze tűnt világát*, ahogy körbefonja és talán be is női a bordúr, a szegélyező minta túlbujánzó, dús vegetációja, mert talán a biztonságot nyújtó gyerekkort juttat eszünkbe.

Péreli Zsuzsa szívesen fordul a régmúlt felé nem csak témaválasztásában. Szenvedélyesen *gyűjti a régi tárgyakat* és körülveszi magát velük: a falusi szentképektől kezdve az üvegtárgyakon át a zárdamunkákig és textilekig. Munkái kikapadhatatlan forrásai ezek, a nyolcvanas években például arany- és ezüstszállal szőtt, technikai leleményeket sem nélkülöző szentképek egész sorát szötte, mint a „*Boldogasszony*”-t 1987-ben. Pedig a *gobelin* nem adja magát könnyen, technikája évszázadok óta szinte változatlan, s mély tiszteletet és szigorú precizitást igényel művelőjétől. A legnemesebb képzőművészeti műfajok egyike, óriási energiaráfordítással és hosszú hónapok elmélyült remetemunkájával készül. Péreli, aki *saját maga* szó, nem bízza álmait kivitelezőre, mindezek súlyával azonban nem akar rátelepedni a szemlélőre, hanem érzelmeket kíván felszabadítani – akár újszerű megoldások, így applikálás, talált tárgyak gobelinbe szövése révén. Egyik legnagyobb figyelmet felkeltő munkája, az „*Amnézia*”, egy háromdimenziós gobelinrelief, amellyel 1980-ban elnyerte a VI. Fal- és Tértextil Biennálé fődíját. „*Nem lehet mindig komoly dolgokkal foglalkozni, mert akkor szikár és szigorú lesz az ember. Szeretek játszani, ötleteimet és tárgyaimat klasszikus technikával szemtelenkedem bele a gobelinbe*” – mondja nevetve. Egyedülálló „*fogása*”, hogy szövés közben már-már festőként „*keveri a színeket*” – hiába, valaha festő akart lenni. Többféle árnyalatú, sőt, elütő színű fonalat fog össze egyszerre, s szó le ezzel négyzetcentiméternyi felületeket, aminek hatására formái folyamatos vibrálás, táncolás és egymásbaolvadás érzetét keltik.

A nyolcvanas években elhagyta a fotó inspirálta gobelineket, a bonyolult virágos bordúrokat, és kinyíló kék ég alá, zöld tájba helyezett *magányos* és *kettős portrék* sorát alkotta meg („*Könyöklő*”, 1983. „*Nővérkék*”, 1986). Meghökentő találománya a szabadon hagyott felvetőfonalak irreális terébe szőtt, abban lebegő kifejezéstelen arcok egymás mellé sorolása („*Lakók jegyzéke*”, 1986. „*Ikon, XX. század vége*”, 1987). Újabb munkái megfoghatatlan sejtelmekkel teli, titokzatos alkonyi tájak, fellebbenő függönyök és egyévolvadó elemek, csupa kék, csupa víz és ég. A nézőnek hátat fordító, a végtelenbe meredő vagy arrafelé távolodó apró figurái világok határán állnak. Jelenleg a *Himnusz* szövi éppen.

Bátorfi Andrea

E LAPSZÁMUNK

a Művelődési és Közoktatási Minisztérium Kisebbségi Főosztálya
valamint a

„Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért” Közalapítvány
támogatásával jött létre.